

Sygn. akt IX U 140/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy _____ w Gliwicach Wydział IX

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Gabriela Jokiel

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Rybniku

sprawy z odwołania A. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

przy udziale zainteresowanego A. R. (A. R.)

o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania A. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 25 października 2016 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż ubezpieczona A. N. jako pracownik u płatnika składek A. R. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od (...)

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz ubezpieczonej kwotę 3600,00 zł (trzy tysiące sześćset złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia

Sygn. akt IX U 140/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 października 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na podstawie art. 83 ust.1, art.68 ust.1, art. 6 ust.1 pkt 5, art. 13 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że ubezpieczona A. N., jako pracownik u płatnika składek A. R. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz chorobowemu od 06.05.2016r.

Zdaniem organu rentowego analiza zgromadzonego materiału w toku postępowania wyjaśniającego uzasadnia stwierdzenie, że A. N. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, gdyż umowa o pracę została zawarta dla pozorów. Organ rentowy wskazał, że do akt sprawy dostarczono oświadczenia świadków, które w opinii organu rentowego nie są wystarczające do uznania, iż praca była faktycznie wykonywana. Ponadto organ rentowy zaznaczył, że ubezpieczona z miejsca swojego zamieszkania do miejsca zatrudnienia musiała codziennie pokonywać 200 km. Wskazał też, że w sprawie nie wykazano okoliczności, iż zatrudnienie ubezpieczonej znajdowało odzwierciedlenie w faktycznej potrzebie firmy. Po powstaniu niezdolności do pracy ubezpieczonej na jej miejsce nie zatrudniono żadnej nowej osoby, a jej obowiązki przejęli pracownicy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona domagając się zmiany decyzji i stwierdzenia, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek A. R.. Odnosząc się do odległości pomiędzy jej miejscem zamieszkania a miejscem pracy wskazała, że obecnie pracownik, chcąc pracować, musi zgodzić się na ustępstwa i na warunki zaproponowane przez pracodawcę, zwłaszcza w sytuacji, gdy jest to początek zatrudnienia i nie ma dużego doświadczenia zawodowego. Dodała także, że to do pracodawcy należy ocena przydatności pracownika, który prowadzi działalność na własne ryzyko i ponosi konsekwencje swoich decyzji. Nadto ubezpieczona podniosła, że organ rentowy nie kwestionował jej pracy i nie wskazywał na pozorność zatrudnienia w momencie rozpoczęcia pracy ani w jej trakcie, lecz dopiero, gdy nastąpiła konieczność złożenia roszczenia o wypłatę zasiłku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Rozpoznając sprawę Sąd ustalił, co następuje:

A. N., urodzona (...), ma wykształcenie wyższe – ukończyła kierunek wychowanie fizyczne z tytułem licencjata w 2013r.

W latach 2013-2015 pracowała w (...) Spółdzielni (...) w O. w charakterze sprzedawcy.

Płatnik składek A. R. prowadzi działalność gospodarczą (...), w ramach której między innymi prowadzi sklep spożywczy w R. na rynku. Sklep jest czynny od godziny 7.00 do 19.00.

W sklepie tym płatnik składek do maja 2016r. zatrudnił 2 osoby w charakterze sprzedawcy: M. C. w pełnym wymiarze czasu pracy i M. K. w niepełnym wymiarze czasu pracy.

A. R. prowadzi działalność gospodarczą także w innych miejscach, dlatego rzadko bywa w sklepie w R. – średnio raz na dwa tygodnie, w związku z czym potrzebna mu była osoba wykonująca czynności kierownicze, np. przy ustalaniu grafiku pracowników, zamawianiu towaru. Do czasu zatrudnienia ubezpieczonej takie czynności wykonywał głównie pracownik M. K., który jednak nie chciał wykonywać dłużej tych obowiązków z uwagi na niepełny wymiar swojego zatrudnienia i brak predyspozycji osobistych do takiej pracy. W tej sytuacji zainteresowany poszukiwał pracownika do pełnienia kierowniczej funkcji. M. K. polecił na to stanowisko ubezpieczoną, która jest córką jego znajomej.

Ubezpieczona podpisała z zainteresowanym umowę o pracę 6 maja 2016r. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Ubezpieczonej zostało powierzone stanowisko kierownika sklepu w R. przy ul (...), w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 2.500,00zł brutto.

Ubezpieczona przeszła wstępne szkolenie BHP, przedłożyła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy z 20 lipca 2015r. Ubezpieczona nie przechodziła wstępnych badań lekarskich, gdyż zaświadczenie, które przedłożyła pracodawcy było ważne do lipca 2016r., a pracodawca nie wymagał od niej wykonania nowych badań.

Ubezpieczona podejmując zatrudnienie była już w ciąży i wiedziała o tym, o czym również poinformowała zainteresowanego, dla którego fakt ten nie stanowił żadnego problemu dla zatrudnienia ubezpieczonej.

Ubezpieczona dojeżdżała do pracy samochodem z O. do R., tj. około 100 km w jedną stronę. Odległość tą pokonywała w około 1,5 h. Czasami zamieszkiwała u M. K. w Z.. Wtedy ta odległość wynosiła około 20 km. Koszt dojazdu z O. do R. wynosił 40-50zł.

Ubezpieczona faktycznie od dnia zawarcia umowy rozpoczęła pracę u zainteresowanego. Do jej obowiązków należało układanie grafiku pracy pracowników, sporządzanie listy obecności, zamawianie, przyjmowanie towarów oraz także obsługa klientów.

Ubezpieczona pracowała codziennie po 8 godzin, zazwyczaj od g. 9.00.

Ubezpieczona podpisywała listę płac oraz listę obecności. Wynagrodzenie wypłacane było ubezpieczonej bezpośrednio „do ręki”.

Z tytułu zatrudnienia u zainteresowanego ubezpieczona 13 maja 2016r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 6 maja 2016r. z wykazaną następującą podstawą wymiaru składek: 2.125,00zł za 05/2016r., 2.500,00zł za 06/2016r., 1.000,00zł za 07/2016r.

Na pierwszej wizycie lekarskiej z uwagi na ciążę ubezpieczona była przed podjęciem zatrudnienia u zainteresowanego -z końcem kwietnia 2016r. w J.. Podczas kolejnej wizyty ubezpieczona pozostawała już w zatrudnieniu. Lekarz nie widział przeciwwskazań do wykonywania przez ubezpieczoną pracy w związku z ciążą. Dopiero od 14 lipca 2016r. stała się niezdolna do pracy z tego powodu.

Ubezpieczona urodziła dziecko(...) i przebywała na urlopie macierzyńskim.

Od 28 października 2017r. ubezpieczona wróciła do tej samej pracy u zainteresowanego. Pracowała do końca roku, gdyż z końcem roku zlikwidowany został cały sklep.

Dowód: akta organu rentowego, akta osobowe wraz z listami obecności i listami płac, dokumentacja medyczna k43 i 50 a.s., wykaz sporządzonych przez zainteresowanego k. 51 a.s., zeznania świadków T. F., M. M., A. F., M. C., M. K. i zeznania zainteresowanego złożone w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie k. 104-106 a.s., oraz zeznania ubezpieczonej złożone na rozprawie 18 stycznia 2018r., czas nagrania 00:09:13-00:31:33.

Zgromadzony materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i przekonujący, przez co mogący stanowić podstawę rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 1 i art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2017r., poz. 1778), zwanej dalej Ustawą, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Obowiązkowym ubezpieczeniom pracownicy podlegają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania (art. 13).

Jak stanowi art. 22 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Umowa o pracę określa strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy w szczególności wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy ze wskazaniem składników wynagrodzenia oraz wymiar czasu pracy – art.29 § 1 kp.

Organ rentowy, wydając decyzję o podleganiu ubezpieczonej ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, podważył umowę łączącą strony w zakresie faktycznego wykonywania pracy przez ubezpieczoną.

Zatem kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy stan faktyczny ustalony w tej konkretnej sprawie, a wynikający z zeznań świadków, ubezpieczonej i płatnika składek, jak również z dowodów z dokumentów, pozwala na uznanie, że umowa o pracę z dnia 6.05.2016r. zawarta między płatnikiem składek – A. R. a ubezpieczoną A. N., jest czynnością prawną pozorną - tak jak to twierdzi organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – czy też nie i jakie są tego przyczyny.

W tym miejscu trzeba wskazać, że pozorność oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) została potraktowana przez ustawodawcę jako wada oświadczenia woli, nie dotyczy więc oświadczeń wiedzy. Jest to jednak wada szczególnego rodzaju, bo dotycząca oświadczenia złożonego świadomie i swobodnie dla pozoru drugiej stronie, która o takim oświadczeniu wie i na to się zgadza (tak - Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 1971r., II CR 250/71, nie publikowany).

Z kolei w wyroku z dnia 23 czerwca 1986r., I CR 45/86 (nie publikowanym) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność jako „wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli, a jej przejawem na zewnątrz, przy czym strony zgodne są co do tego, aby wspomniane oświadczenie woli nie wywoływało skutków prawnych”. Nie można też przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadomie to przyjmował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001r., II UKN 258/00, OSNP z 2002r., Nr 21, poz. 527).

Należy też podnieść, iż uznanie że umowa o pracę zawarta z kobietą w ciąży jest pozorna, prowadziłoby do wprowadzenia w praktyce zakazu zawierania umów o pracę z ciężarnymi, co byłoby sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 11³ k.p. wprowadzającym zakaz jakiejkolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 kwietnia 1999r., III AUa 49/99, OSA z 2000r., z. 3, poz. 11).

Przechodząc od powyższych rozważań na grunt tej konkretnej sprawy trzeba więc wspomnieć, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd w żadnym wypadku nie wykazało, że umowę o pracę zawartą przez płatnika składek a ubezpieczoną uznać można za czynność prawną pozorną.

W niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisu art. 22 § 1 k.p., ponieważ ubezpieczona zobowiązała się i świadczyła pracę określoną w umowie o pracę na rzecz pracodawcy, pod kierownictwem pracodawcy, za co miała otrzymywać ustalone w umowie o pracę wynagrodzenie. W takiej sytuacji niewątpliwie posiadała status pracownika, zaś zawarta w dniu 6 maja 2016r. między stronami umowa o pracę nie może być uznana za czynność prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.), bądź też sprzeczną z prawem lub mającą na celu obejście prawa (art.58 § 1 k.c.), co w konsekwencji powodowałoby jej nieważność.

Organ rentowy będący stroną tego procesu w toku postępowania nie wykazał, by jego twierdzenia, zawarte w zaskarżonej decyzji i jej uzasadnieniu polegały na prawdzie a nie stanowią jedynie jednej z szeregu możliwych wersji – w tym przypadku korzystnej dla organu rentowego.

Utworzenie konkretnego stanowiska i zatrudnienie pracownika celem realizacji zadań przypisanych do tego stanowiska leży w sferze samodzielnych decyzji pracodawcy, który ponosi wszelkie konsekwencje wynikające z podjętej decyzji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lutego 2006r., sygn. akt III AUa 577/05, Prawo Pracy z 2006r., Nr11, poz. 41).

Wskazać nadto należy, iż w opinii Sądu ubezpieczona posiadała wystarczające kwalifikacje do pracy u zainteresowanego, w sytuacji legitymowania się wyższym wykształceniem i posiadaniem doświadczenia zawodowego – dwuletniej pracy w sklepie.

Przeprowadzone postępowanie wykazało, iż u zainteresowanego, w momencie zawierania umowy o pracę z ubezpieczoną, istniała potrzeba zatrudnienia dodatkowego pracownika na stanowisku kierowniczym, gdyż sam zainteresowany takimi sprawami się nie mógł zajmować z uwagi na prowadzenie swojej działalności także w innych punktach, w związku z czym w sklepie przy rynku w R. pojawiał się średnio raz na 2 tygodnie. Natomiast pracownik, który dotychczas przeważnie wykonywał czynności, które przejęła ubezpieczona, nie chciał się nimi zajmować, nie odpowiadał mu taki charakter pracy.

Ubezpieczona od dnia zawarcia umowy faktycznie swą pracę wykonywała, co wykazało postępowanie dowodowe. W momencie zawarcia umowy była zdolna do wykonywania takiej pracy, co potwierdza dokumentacja medyczna ubezpieczonej, a dopiero od 14 lipca 2016r. stała się do niej niezdolna.

Zauważyć należy, iż ubezpieczona po zakończonym rocznym urlopie macierzyńskim powróciła do pracy u zainteresowanego i wykonywała dalej taką samą pracę, co również przeczy pozorności zawartej umowy o pracę.

Za takim przyjęciem przemawiają zeznania słuchanych w sprawie świadków, ubezpieczonej i zainteresowanego, którym Sąd w pełni dał wiarę, ponieważ są one przekonywujące, logiczne, wzajemnie się pokrywają i uzupełniają przedstawiając łącznie rzeczywisty przebieg pracy i zakres obowiązków ubezpieczonej, a także przyczyny zatrudnienia ubezpieczonej, ponadto znajdują potwierdzenie w powołanej w sprawie dokumentacji. Świadkowie zgodnie potwierdzili wykonywanie przez ubezpieczoną pracy u zainteresowanego w 2016r., gdyż widzieli ją przy tej pracy będąc klientami sklepu jak świadek M. M., czy T. F., przedstawicielem handlowym w przypadku świadka A. F., czy współpracownikami ubezpieczonej – M. K. i M. C.. Także zeznania zainteresowanego pokrywają się z zeznaniami świadków i ubezpieczonej.

Reasumując: według oceny Sądu 6 maja 2016r. doszło do zawarcia między płatnikiem składek a ubezpieczoną umowy o pracę, która na pewno nie była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 § 1 k.c., a tym samym nieważną, a przyczyny takiego stanowiska zostały omówione wcześniej.

Mając powyższe na uwadze, z mocy powołanych przepisów i art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję jak w pkt 1 sentencji wyroku.

W pkt 2 wyroku Sąd z mocy art.98 §1 i §3 kpc w zw. z §2 pkt 5 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015, poz. 1800) zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 3.600zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, tj. wyliczoną od wartości przedmiotu sporu. Sąd miał na uwadze, że §9 ust.2 Rozporządzenia uległ zmianie z dniem 13 października 2017r., a do spraw wszczętych i niezakończonych przed tym dniem stosuje się przepisy dotychczasowe.

SSR del. Renata Stańczak